

**STUDIU
PRIVIND SISTEMUL DE ASIGURARE DE RĂSPUNDERE CIVILĂ
PROFESIONALĂ A
ADMINISTRATORILOR AUTORIZAȚI**

Autor: Casian Tamara, avocat

Beneficiar: Ministerul Justiției al Republicii Moldova
*Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei de Reformare a Sectorului Justiției
pentru anii 2011-2016, aprobat prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova
nr. 6 din 16 februarie 2012 (pct. 3.2.7.1)*

**Chișinău
2014**

CUPRINS

CAPITOLUL I.

1. INTRODUCERE

- 1.1. Argumentarea studiului.
- 1.2. Scurt istoric asupra falimentului reglementat în legislația națională.

CAPITOLUL II.

2. Răspunderea civilă profesională a administratorilor autorizați.

- 2.1. Administratorul insolvenței – noțiune.
- 2.2. Răspunderea generală pentru modul de exercitare a atribuțiilor administratorilor autorizați.
- 2.3. Evoluția răspunderii civile profesionale a administratorilor în legislația națională.
- 2.4. Răspunderea civilă profesională a administratorilor în aspect comparativ.
 - 2.4.1. Răspunderea civilă profesională a administratorilor autorizați în aspect cu prevederile legislației reprezentanților profesiilor conexe.
 - 2.4.2. Răspunderea civilă profesională a administratorilor din România.
 - 2.4.3. Răspunderea civilă profesională a administratorilor din Federația Rusă.
 - 2.4.4. Răspunderea civilă profesională a administratorilor din Germania.
 - 2.4.5. Răspunderea civilă profesională a administratorilor din Canada.

CAPITOLUL III . Dispoziții generale.

- 3.1. Concluzii
- 3.2. Recomandări
- 3.3. Izvoare utilizate

CAPITOLUL I.

INTRODUCERE

1.1. Argumentarea studiului

La 25 noiembrie 2011 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea privind aprobarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, scopul căreia este crearea în Republica Moldova a unui cadru comun, capabil să acopere toate eforturile de reformă a sectorului justiției, accesibil, eficient, independent,

transparent, profesionist și responsabil față de societate și care să corespundă standardelor europene.

Unul din obiectivele specifice ale Strategiei ține de ameliorarea cadrului instituțional care asigură accesul liber și efectiv la justiție: asistența juridică, examinarea cauzelor și executarea hotărârilor judecătorești în termeni rezonabili, modernizarea statutului unor profesii juridice conexe sistemului justiției, care poate fi realizat în practică prin consolidarea capacităților instituționale și dezvoltarea profesională a reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției (avocați, notari, mediatori, executori judecătorești, experți judiciari, administratori autorizați, traducători/interpreți).

În acest sens prezentul Studiu, ce va sta la baza Studiului generalizat privind mecanismul de asigurare de răspundere civilă profesională a reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției, are ca scop cercetarea mecanismelor de răspundere civilă profesională a administratorilor autorizați în aspect comparativ cu alte state, cercetarea doctrinei și a practicii judiciare în materie, precum și înaintarea recomandărilor care se impun.

1.2. Scurt istoric asupra falimentului, reglementat în legea națională

În țara noastră instituția falimentului este una relativ tânără, apărută după anul 1991 când Republica Moldova a reluat drumul spre economia de piață.

Odată cu declararea independenței am primit ca moștenire o economie în care procedura falimentului era de principiu improprie, deoarece în economia sovietică n-a existat sector privat, creditorul și debitorul aveau aceeași apartenență, iar bunurile întreprinderilor și organizațiilor făceau parte din fondul unitar al proprietății socialiste de stat. Subvențiile bugetare, reorganizările și alte măsuri administrative mențineau în viață multe întreprinderi de stat, care de fapt sub aspectul economic erau falimentare.

Trecerea la economia de piață a reanimat instituția falimentului, menită să contribuie la crearea unui climat de încredere pentru investitori, creditorii și în general, pentru oamenii de afaceri. Încrederea se sprijină pe existența unui cadru legal, apt să promoveze securitatea și respectarea angajamentelor, punctualitatea și onestitatea în afaceri, dezvoltarea întreprinderilor, condiții de piață concurențială, redresarea întreprinderilor cu dificultăți financiare, dar viabile, asanarea vieții economice prin eliminarea întreprinderilor ineficiente.

Prima reglementare a acestei instituții juridice în dreptul național a fost Legea cu privire la faliment din 03.01.1992 (Monitor 1/10, 30.01.1992), care a fost înlocuită prin Legea cu privire la faliment din 26.03.1996. (Monitorul Oficial 58/583, 05.09.1996).

Începând cu 14 noiembrie 2001 instituția falimentului era reglementată de Legea insolvenței nr. 632-XV din 14 noiembrie 2001. Nu era vorba numai de schimbarea de titlu al reglementării, ci de o reformă în profunzime, constând în aceia

că, spre deosebire de normele anterioare, accentul principal era pus pe reorganizarea și redresarea financiară a societăților comerciale și a comercianților persoane fizice aflate în dificultate și doar în subsidiar pe lichidarea judiciară, cu excepția cazului când însuși debitorul, aflat în încetare de plăți solicita chiar de la început să se lichideze. Această reglementare legală a suferit o serie de modificări și completări.

Datorită creșterii numărului proceselor de insolvență ca urmare a crizei economice și necesității excluderii din piață a subiecților economici neviabili, starea de insolvență a cărora ar putea provoca falimente în lanț, s-au creat premisele adoptării normelor ce țin de ajustarea economiei la standardele europene, grație cărui fapt la 29.06.2012 a fost adoptată Legea nr. 149 cu privire la insolvență, aplicabilă la moment, scopul căreia este instituirea cadrului juridic privind stabilirea unei proceduri colective pentru satisfacerea creanțelor creditorilor din contul patrimoniului debitorului prin aplicarea față de acesta a procedurii de restructurare sau a procedurii falimentului și prin distribuirea produsului finit.

CAPITOLUL II.

Răspunderea civilă profesională a administratorilor autorizați.

2.1. Administratorul autorizat – noțiune

Potrivit art. 2 Legea cu privire la administratorii autorizați, noțiunea de administrator autorizat semnifică orice persoană fizică investită potrivit legii cu atribuții de supraveghere și/sau de administrare a persoanelor juridice de drept privat sau a întreprinzătorilor individuali, aflați în proces de insolvență sau de dizolvare.

Administratorul autorizat este persoană desemnată de către instanța de judecată pentru supravegherea și/sau administrarea debitorului în perioada de observație, în procesul de insolvență și/sau pe durata restructurării în conformitate cu competențele stabilite de lege și, în funcție de specificul etapelor din procedura insolvenței în care intervine și a atribuțiilor pe care trebuie să le îndeplinească, legea insolvenței operează cu noțiunile de administratorul provizoriu, administratorul insolvenței și lichidatorul.

Administratorul provizoriu, administratorul insolvenței și lichidatorul joacă un rol central în implementarea efectivă a reglementării insolvenței. Rolurile lor în procedură sunt diferite. Administratorul provizoriu intervine în proces în perioada de observație, ia măsuri pentru păstrarea bunurilor debitorului și integritatea lor, verifică existența temeiurilor de intentare a procesului de insolvență sau de respingere a cererii introductive, supraveghează operațiunile de gestionare a patrimoniului debitorului. Lichidatorul conduce, colectează și lichidează averea debitorului și distribuie sumele rezultate, în timp ce administratorul insolvenței supervizează activitatea debitorului, operațiunile afacerii, face recomandări referitoare la viabilitatea afacerilor sau chiar întocmește și propune planul.

Cu toate că în cadrul procesului de insolvență administratorul provizoriu, administratorul insolvenței și lichidatorul au roluri diferite, în toate cazurile persoana desemnată trebuie să posedă cunoștințe de drept, experiență corespunzătoare în materia comercială și financiară și să dea dovadă de imparțialitate. De asemenea, datorită faptului că el deține cele mai multe informații referitoare la situația debitorului și este în poziția cea mai bună pentru a lua decizii bine fundamentate, apare o responsabilitate mai sporită a administratorului pentru daunele pricinuite debitorului și creditorului în cadrul procesului.

2.2. Răspunderea generală pentru modul de exercitare a atribuțiilor administratorilor autorizați

În vederea realizării Planului de Acțiuni „Integrarea Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare 2011-2014” al Guvernului Republicii Moldova a fost adoptată Legea nr. 161/18.07.2014 cu privire la administratorii autorizați, care are ca scop instituirea cadrului legal privind autorizarea, organizarea și supravegherea activității profesionale a administratorilor procedurii de insolvență și dizolvare a persoanelor juridice și a întreprinzătorului individual și garantarea respectării regulilor de deontologie, independență, imparțialitate și transparență în cursul exercitării profesiei.

Legea nr. 161/18.07.2014 cu privire la administratorii autorizați se referă la răspunderea civilă a administratorului în dispozițiile art. 33. Răspunderea civilă a administratorului

(1) Administratorul care încalcă obligațiile sale profesionale răspunde, în condițiile legii, pentru prejudiciile cauzate prin exercitarea defectuoasă sau neexercitarea mandatului său.

(2) Administratorul este obligat să dispună, în condițiile legii, de un contract de asigurare de răspundere civilă profesională în vigoare, fără franșiză, și să prezinte la Ministerul Justiției copia de pe contractul respectiv și actele ce confirmă achitarea primelor anuale sau lunare, după caz. Suma minimă asigurată pentru un an de activitate se stabilește de către Uniunea administratorilor autorizați.

Deci, din moment ce este desemnat de instanță, administratorul provizoriu, administratorul insolvenței și lichidatorul sunt responsabili față de toate părțile implicate în proces care dețin drepturi patrimoniale în raport cu masa de active. Acesta urmează să acționeze cu prudență și cu diligența unui adevărat proprietar pentru evitarea prejudicierii persoanelor interesate și survenirii răspunderii civile în sarcina. **sa și să asigurare riscurile profesionale printr-un contract de asigurare de răspundere civilă profesională.**

Spre deosebire de Legea nr. 161/18.07.2014 cu privire la administratorii autorizați, Legea insolvenței 149/29.06.2012 reglementează instituția răspunderii civile într-o singură normă care se referă la toate formele de răspundere juridică

pasibile administratorului și anume: „Pentru comiterea de acțiuni ilegale în exercitarea atribuțiilor, administratorul/lichidatorul poartă răspundere disciplinară, materială, contravențională sau penală, conform legii”, termenul de răspundere civilă este înlocuit cu cel de „răspundere materială”. Această reglementare este o normă generală, aplicarea ei este posibilă doar în colaborare cu alte norme speciale, hotărâri, regulamente de serviciu sau instrucțiuni care determină acțiunile sau inacțiunile administratorilor autorizați și în ce mod s-au manifestat aceste acțiuni ilegale.

Dar, întrucât scopul studiului este cercetarea sistemului de asigurarea de răspundere civilă a administratorilor autorizați, ne vom referi doar la răspunderea civilă (materială) celorlalte categorii de răspunderi făcând obiectul altor studii.

2.3. Evoluția răspunderii civile profesionale a administratorului, lichidatorului în legislația națională.

Legea cu privire la faliment nr. 851 din 03.01.1992 nu conține reglementări de angajare a răspunderii civile profesionale a procuristului, ca de altfel nici de altă natură.

Legea cu privire la faliment nr. 786 din 26.03.96, care a înlocuit noțiunea de procurist cu noțiunea de administrator al procesului de faliment, stabilește că administrator poate fi orice persoană fizică cu studii superioare, având o experiență de activitate administrativă sau juridică de cel puțin 3 ani din ultimii 5 ani, care nu are antecedente penale pentru infracțiuni premeditate nestinse în modul stabilit, ori orice întreprindere de consulting solvabilă, care angajează persoane ce corespund criteriilor enumerate și dețin licență pentru exercitarea funcțiilor de administrator. Administratorul își exercită atribuțiile în baza unui contract încheiat cu adunarea creditorilor.

Legea cu privire la faliment nr. 786 din 26.03.96, introduce instituția răspunderii materiale a administratorului și cea a garantării riscurilor. „Administratorul răspunde de exercitarea obligațiilor sale față de toți participanții la procedura de lichidare și poartă întreaga răspundere materială pentru pierderile pricinuite ca urmare a acțiunilor sale ilegale. Clauzele privind răspunderea materială a administratorului și garanțiile oferite de acesta se stipulează în contract” (art. 24 alin.3).

În vederea realizării Legii cu privire la faliment nr. 786 din 26.03.96, Guvernul Republicii Moldova, a aprobat Hotărârea nr. 1143 din 10.12.97 despre unele măsuri de asigurare a aplicării Legii cu privire la faliment, prin care s-a aprobat Contractul-model între adunarea creditorilor și administratorul procedurii de faliment. Contractul trebuia să stabilească expres cazurile în care administratorul poartă răspundere materială și limitele răspunderii.

Cu toate că actele normative acordă dreptul adunării creditorilor de a stabili prin contract întinderea răspunderii materiale a administratorului, obligația

administratorului de compensare integrală a pierderilor pricinuite participanților la procedura de lichidare prin acțiunile sale ilegale este una imperativă de unde conchidem că, chiar în prezența unei clauze contractuale, dacă prejudiciul excede celui evaluat de părți administratorul este ținut să achite întregul prejudiciul cauzat prin acțiunile sau inacțiunile sale. Solicitantul reparării prejudiciului poate fi potrivit legii atât creditorul cât și persoanele debitorului, iar interesul acesteia se va referi în exclusivitate la repararea prejudiciului produs în patrimoniul propriu.

Deși tangențial, legiuitorul a introdus în noua Lege a falimentului, instituția garantării riscurilor prin sintagma “clauzele privind răspunderea materială a administratorului și garanțiile oferite de acesta se stipulează în contract” dar nici Legea și nici Hotărârea nr. 1143 din 10.12.97, prin care a fost aprobat Regulamentul cu privire la modul de eliberare a licențelor pentru exercitarea funcțiilor de administrator al procedurii de lichidare și de administrator al procedurii de reorganizare și Contractul-model între adunarea creditorilor și administratorul procedurii de faliment, nu stabilesc mecanismul de asigurarea a riscurilor și mijlocele de garantare care urmează a fi oferite de către administrator, cu excepția faptului că pentru întreprindere de consulting eliberarea licenței este condiționată de solvabilitatea ei și de asigurarea deplină a capitalului social subscris al societății prin activele sale, situație verificată prin prezentarea ultimei dări de seamă contabile cu reflectarea stării sale financiare și a activelor ce asigură capitalul social, ori asigurarea deplină a capitalului social subscris al societății prin activele sale constituie gajul potențialilor păgubiți prin acțiunile administratorului.

Cu totul altă abordare a răspunderii civile profesionale și a asigurării riscurilor a avut-o Legea insolvabilității nr. 632-XV din 14.11.2001, fiind stabilit clar întinderea prejudiciului pe care administratorul este obligat să-l compenseze persoanei prejudiciate.

Articolul art. 78 alin. (1) reglementează răspunderea personală a administratorului: „Administratorul își exercită atribuțiile cu diligența unui bun profesionist, acționând pe propria răspundere”.

Răspunderea civilă a administratorului pentru prejudiciile cauzate participanților la procesul de insolvabilitate prin încălcarea obligațiilor prevăzute de lege este reglementată de dispozițiile art. 82. Răspunderea administratorului

(1) Administratorul este obligat să despăgubească pe toți participanții la procesul de insolvabilitate prejudiciați prin încălcarea obligațiilor ce îi revin conform prezentei legi.

(3) Dacă o creanță a masei debitoare generată printr-o acțiune a administratorului nu poate fi executată pe deplin, administratorul este obligat la despăgubiri față de creditorii masei. Răspunderea este exclusă doar în cazul când, la nașterea creanței, administratorul nu putea să prevadă că masa debitoare va fi insuficientă pentru executarea acelei creanțe.

Deci administratorul era obligat să compenseze persoanei prejudiciate întregul prejudiciul cauzat.

Legea insolvenței nr. 632-XV din 14.11.2001 obligă administratorul să prezinte instanței polița de asigurare de răspundere civilă, care să acopere eventualele prejudicii cauzate în îndeplinirea atribuțiilor sale, dar totuși textul de lege nu stabilește plafonul sumei prejudiciului care urmează a fi asigurat.

La 19.07.2002 a fost adoptată Legea pentru modificarea și completarea Legii insolvenței nr. 632-XV din 14.11.2001 și a Legii nr. 451-XV din 30.07.2001 privind licențierea unor genuri de activitate, prin care activitatea de administrator al insolvenței a fost supusă licențierii, iar obligația prezentării poliței de asigurare de răspundere civilă a fost exclusă din Legea insolvenței, punându-se în seama Guvernului elaborarea în termen de 15 zile a condițiilor de licențiere a activității de administrator al procesului de insolvență.

Întru executarea Legii, Camera de Licențiere a emis ordinul nr. 77 g din 10.09.2004 privind condițiile de licențiere pentru unele genuri de activitate, potrivit căreia (p.30) o condiție obligatorie pentru eliberarea licenței ce acordă dreptul la practicarea activității de administrator autorizat este: “3) Dispunerea de polița de asigurare de răspundere civilă pentru activitatea sa”. Ulterior, prin Legea nr. 223-XVI din 14.07.2006 privind modificarea Legii insolvenței la art. 73 s-a introdus alin. (2) prin care s-a stabilit noi condiții de licențiere a activității de administrator al insolvenței și s-a exclus prevederile privind polița de asigurare civilă, iar ca rezultat au fost modificate și condițiile de licențiere (ord. 54-g din 29.08.2006)

O nouă reglementare privitor la răspunderea civilă a administratorului a fost introdusă prin Legea nr. 64-XVI din 27.03.2008 pentru modificarea și completarea Legii insolvenței nr.632-XV din 14 noiembrie 2001, prin care la art. 124 s-a introdus alin. (1¹) potrivit căruia, administratorul va răspunde pentru cauzarea prejudiciilor în cazul valorificării și/sau lichidării masei debitoare fără acordul expres al adunării creditorilor sau al comitetului creditorilor. Totodată art. 76 alin 1 lit. j pe lângă garanția personală a administratorului prevede o garanție suplimentară de minimalizare a riscurilor prin posibilitatea asigurării prin contract a bunurilor din masa debitoare.

Legea insolvenței nr.632-XV din 14 noiembrie 2001, cu excepția art.73 alin.(1)-(4) a fost abrogată prin Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012, la elaborarea căreia s-au luat în considerație cele mai bune practici europene. Noua Lege aduce reglementări mai clare ce țin de desemnarea administratorului procedurii de insolvență, administratorului provizoriu și lichidatorului, de exercitarea atribuțiilor cât și modalitatea de retribuire a acestora.

Dar ca și Legea insolvenței nr.632-XV din 14.11.2001, Legea nouă abordează răspunderea civilă a administratorului prin reglementări de ordin general: “Administratorul/lichidatorul își exercită atribuțiile cu diligența unui bun profesionist, acționând pe propria răspundere” (art. 68 alin. (1)).

Ca și art. 82 din Legea insolvenței nr. 632 în art. 73 din Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012 reglementează dispoziții generale cu privire la răspunderea civilă a administratorului cât și celelalte forme de răspunde, stabilind o garanție suplimentară de minimalizare a riscurilor prin posibilitatea asigurării prin contract a bunurilor din masa debitoare reglementată de art. 66 alin. (1) lit. t). Aceasta, de fapt nu este o garanție personală a administratorului ci una constituită de administrator în numele și din contul întreprinderii administrate. Aceasta este, de fapt, asigurarea bunurilor de către întreprindere, prin intermediul administratorului, de către el, ca măsură de protecție generală.

O novație în Legea nr. 149 din 29.06.2012 este dispoziția art. 69 (7) lit. b) potrivit căruia “în cazul în care comitetul sau adunarea creditorilor nu cunoaște toate circumstanțele încheierii actului de proporții cu conflict de interese și/sau faptul că el a fost încheiat cu încălcarea altor prevederi ale prezentului articol, comitetul sau adunarea creditorilor este în drept să ceară administratorului insolvenței /lichidatorului să asigure, în condițiile legii, repararea de către persoana interesată a prejudiciului cauzat creditorilor prin efectuarea actului de proporții”. De fapt, această prevedere nu se referă la asigurarea de răspundere civilă, ci mai degrabă se referă la obligația administratorului să încaseze chiar și în mod silit de la terțul beneficiar (persoana interesată) a prejudiciului cauzat.

Răspunderea administratorului/lichidatorului pentru cauzarea prejudiciilor în cazul valorificării și/sau lichidării masei debitoare fără acordul expres al adunării creditorilor sau al comitetului creditorilor, în Legea nr. 149 din 29.06.2012 este reglementată de art. 117 alin. (2). „În cazul în care, în perioada indicată la alin.(1), valorifică și/sau lichidează masa debitoare fără acordul expres al adunării creditorilor sau al comitetului creditorilor, lichidatorul răspunde, în condițiile legii, pentru prejudiciul cauzat prin înstrăinarea necoordonată a masei debitoare”.

Din analiza acestor norme conchidem că nici Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012 nu conține reglementări ce țin de răspundere civilă a administratorului, iar asigurarea riscurilor de prejudiciere a persoanelor participante la procedura de insolvență se va face din contul și pe seama întreprinderii insolvente.

După cum am observat, începând de la Legea cu privire la faliment nr. 851 din 03.01.1992 și finalizând cu Legea insolvenței nr. 149 din 29.06.2012 răspunderea civilă a administratorului a fost reglementată prin norme generale fără a fi stabilite mecanisme clare de atragere a administratorului la răspundere civilă și criterii de evaluare a pagubelor.

O altă abordare a instituției o găsim în Legea nr. 161/18.07.2014 cu privire la administratorii autorizați, care consacră un articol aparte răspunderii civile a

administratorilor autorizați. Potrivit art. 33 alin. (1), administratorul care încalcă obligațiile sale profesionale răspunde, în condițiile legii, pentru prejudiciile cauzate prin exercitarea defectuoasă sau neexercitarea mandatului său. După cum observăm, Legea cu privire la administratorii autorizați reglementează răspunderea civilă – patrimonială - a administratorilor autorizați, precizând însă în alin. (4) al art. 35 că aplicarea răspunderii civile nu înlătură răspunderea contravențională sau penală pentru faptele care constituie infracțiuni sau contravenții.

Deci angajarea răspunderii civile a administratorului autorizat presupune neexecutarea sau executarea defectuoasă și culpabilă a anumitor obligații care s-au soldat cu cauzarea de prejudicii și cu toate că legea nu reglementează în detalii procedura de atragere la răspundere civilă a administratorilor autorizați și limitele răspunderii civile, din conținutul în art. 5, care prevede că cadrul juridic al activității de administrator se constituie din prevederi ale Codului civil al Republicii Moldova, ale Codului de procedură civilă al Republicii Moldova, ale legislației privind insolvabilitatea, ale prezentei legi și ale altor acte normative, precum și din prevederile Codului deontologic al administratorilor autorizați, ale Codului de bune practici în activitatea administratorilor autorizați și ale Statutului Uniunii administratorilor autorizați, legiuitorul a dispus tacit că atragerea la răspundere civilă a administratorilor autorizați va fi posibilă în cazurile prevăzute de Legea insolvabilității și normele ce reglementează răspunderea civilă delictuală din Codul civil, în modul prevăzut de Codul de procedură civilă, Codului deontologic al administratorilor autorizați, și ale Statutului Uniunii administratorilor autorizați. Or fiind pasibile de reparare doar prejudiciile cauzate prin neexecutarea sau executarea defectuoasă și culpabilă a anumitor obligații profesionale, pentru antrenarea răspunderii trebuie să se facă dovada culpei și întrunirii în mod cumulativ a condițiilor privind fapta, prejudiciul, raportul de cauzalitate dintre acestea și vinovăția.

În legătură cu noțiunea de culpă, având în vedere dispozițiile Codului civil și ale art. 18 Cod penal culpa îmbracă următoarele forme: culpa gravă (culpa lată) ce se caracterizează prin intenție directă sau intenție indirectă, de care nu s-ar face vinovat nici cea mai mărginită persoană, culpa ușoară (culpa levis) - imprudenta sau neglijenta, pe care ar fi săvârșit-o o persoană cu o diligență normală, medie și culpa foarte ușoară (culpa levissima), care ar fi putut evitată numai de o persoană cu o diligență foarte înaltă. Ținând cont însă de textele art. 33 alin. (1) Legea cu privire la administratorii autorizați și art. 73 alin. (1) Legea insolvabilității, potrivit cărora administratorul/lichidatorul este obligat să-i despăgubească pe toți participanții la procesul de insolvabilitate pentru prejudiciul cauzat prin încălcarea obligațiilor ce îi revin, forma și gradul culpei nu are nici o importanță practică. Din moment ce culpa există, alături de celelalte condiții ale răspunderii civile, se naște obligația de reparare integrală a prejudiciului, indiferent de gravitatea culpei.

Legea nr. 161/18.07.2014 cu privire la administratorii autorizați reanimează și instituția asigurării de răspundere civilă profesională. Această formă de asigurare a apărut ca o necesitate impusă de implicațiile practicării anumitor profesii care pot produce altora pagube create din neglijență în practicarea profesiei. Aici se încadrează profesiile care oferă consultanță sau prestează un serviciu specializat, cum ar fi : arhitecții, constructorii, medicii, avocații, contabilii, consultanții și, în general, toate profesiile sau meseriile care presupun o activitate de mare răspundere. Prin activitatea lor, ei pot din eroare, greșeală, neglijență, omitere sau orice culpă proprie să aducă prejudicii persoanelor pentru care lucrează sau altor terți. Asigurarea de răspundere profesională garantează plata acestor pretenții, evident dacă ele se încadrează în condițiile de asigurare prevăzute în contract.

Asigurarea de răspundere profesională a administratorilor autorizați, exclusă din legislația insolvenței prin Legea nr. 223-XVI din 14.07.2006 privind modificarea Legii insolvenței nr. 632-XV din 14.11.2001 a fost introdusă prin art. 33 alin (2), potrivit căruia, administratorul este obligat să dispună, în condițiile legii, de un contract de asigurare de răspundere civilă profesională în vigoare, fără franșiză, și să prezinte la Ministerul Justiției copia de pe contractul respectiv și actele ce confirmă achitarea primelor anuale sau lunare, după caz. Norma de drept are ca scop despăgubirea celor care, în cadrul procedurii de insolvență, suportă diverse pagube (materiale, financiare etc.) din vina administratorilor autorizați.

În legislația reprezentanților profesiilor conexe sistemului justiției (avocați, notari, mediatori, executori judecătorești, experți judiciari, administratori autorizați, traducători/interpreți) asigurarea de răspundere civilă profesională, ca o condiție pentru a practica profesia respectivă, diferă de la caz la caz:

Denumirea profesiei conexe sistemului justiției	Legea ce reglementează activitatea	Răspunderea civilă	Contract de asigurare de răspundere civilă drept condiție obligatorie sau opțională	Organul ce stabilește suma minimă de asigurare a riscurilor profesionale
Administratorul insolvenței	Legea nr. 161/18.07.2014 cu privire la administratorii autorizați	art. 33	Obligatoriu art.33 alin 2	Uniunea administratorilor autorizați.
Experții judiciari	Legea nr. 1086 din 23.06.2003 „Cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale”	Nu este reglementată	Nu este reglementată	Nu este reglementată
Avocați	Legea nr.1260 din	art. 61,	Opțional	Consiliul Uniunii

	19.07.2002 cu privire la avocatură	alin.2	art.61 art. 1	avocaților Art. 61 alin.2
Notari	Legea nr.1453 din 08.11.2002 cu privire la notariat	art.20 ¹	Obligatoriu art.12,alin.3, lit. e art.15,alin.1, lit. h	Nu este reglementată
Mediatori	Legea nr.134 din 14.06.2004 cu privire la mediere	art.19, alin.4	Nu este reglementată	Nu este reglementată
Executorii judecătorești	Legea nr.113 din 17.06.2010 cu privire la executorii judecătorești		Obligatoriu art.14,alin.2, lit. d art.19,alin.1, lit. f	Congresul Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești art.41 alin.5 lit. f
Interpreții	Lege privind autorizarea și plata interpreților și traducătorilor antrenați de Consiliul Superior al Magistraturii, de Ministerul Justiției, de organele procuraturii, organele de urmărire penală, instanțele judecătorești, de notari, avocați și de executorii judecătorești	Art. 8	Nu este reglementată	Nu este reglementată

Cadrul juridic privind activitatea în domeniul asigurării de răspundere civilă și a relațiilor dintre asigurători, asigurați și terțe persoane este Legea nr. 407/21.12.2006 cu privire la asigurări și, cu toate că legea nu include reglementări specifice răspunderii civile profesionale, contractul de asigurare de răspundere civilă profesională trebuie să fie încheiat în conformitate cu dispozițiile acestei norme de drept și să conțină următoarele elemente principale: interesul asigurării, obiectul și riscul asigurării, suma asigurată și prima de asigurare: paguba și despăgubirea de asigurare.

Pentru practicarea activității de administrator autorizat trebuie să fie întrunite o serie de condiții, inclusiv:

1. Subscrierea în condițiile legii a unei polițe de asigurare de răspundere civilă profesională fără franșiză.
2. Pe toată perioada de activitate, contractul de asigurare de răspundere civilă profesională să fie în vigoare, cerință impusă de obligația de achitare a primelor anuale sau lunare și asigurată cu sancționarea cu suspendarea activității

administratorului în cazul neîndeplinirii cerinței privind asigurarea de răspundere civilă profesională – până la întrunirea condițiilor stabilite la art.33 alin.(2);

Specific pentru încheierea contractului cu administratorii autorizați este că suma minimă asigurată pentru un an de activitate se stabilește de către Uniunea Administratorilor Autorizați, limita maximă a răspunderii asigurătorului în cazul producerii evenimentului pentru care se încheie contractul de asigurare nu poate fi mai mică decât acest minim, iar modificarea ei se face în fiecare an, în dependență de decizia UAA.

2.4. Răspunderea civilă profesională a administratorilor în aspect comparativ.

2.4.1. Răspunderea civilă profesională a administratorilor din România.

În dreptul român instituția insolvenței era reglementată de Legea nr. 85/2006 din 5.04.2006 privind procedura insolvenței. La 25.06.2014 a fost aprobată Legea nr. 85 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență publicată în MO al României nr. 466 din 25.06.2014, care, potrivit specialiștilor în materie, asigură o procedură de insolvență eficientă prin mecanisme adecvate de comunicare și derulare a procedurii într-un termen util și rezonabil, într-o manieră obiectivă și imparțială, cu un minim de costuri. Noua lege nu a modificat semnificativ situația anterioară reglementată de Legea nr. 85/2006, cuprinzând, în esență, aceleași reguli.

Potrivit art. 40 al Legii, organele care aplică procedura sunt: instanțele judecătorești, judecătorul-sindic, administratorul judiciar și lichidatorul, ultimii numiți practicieni în insolvență. Răspunderea civilă a practicianului în insolvență este reglementată de art. 57 Legea nr. 85/2014.

(1) Practicienii în insolvență interesați vor depune la dosar o ofertă de preluare a poziției de administrator judiciar în dosarul respectiv, la care vor anexa dovada calității de practician în insolvență și o copie de pe polița de asigurare profesională.

(9) Înainte de desemnarea sa, administratorul judiciar trebuie să facă dovada că este asigurat pentru răspundere profesională, prin subscrierea unei polițe de asigurare valabile, care să acopere eventualele prejudicii cauzate în îndeplinirea atribuțiilor sale. Riscul asigurat trebuie să reprezinte consecința activității administratorului judiciar pe perioada exercitării calității sale.

(10) Este interzis administratorului judiciar, sub sancțiunea revocării din funcție și a reparării eventualelor prejudicii cauzate, să diminueze, în mod direct sau indirect, valoarea sumei asigurate prin contractul de asigurare

Există totuși și aspecte diferite referitoare la răspunderea civilă a practicienilor în insolvență.

Sediul general al răspunderii practicianul îl găsim în norma art. 182 alin. (1). Administratorul judiciar/lichidatorul judiciar poate fi tras la răspundere civilă doar pentru exercitarea atribuțiilor cu rea-credință sau grava neglijență. Există rea-credința atunci când administratorul judiciar/lichidatorul judiciar încălca normele de drept

material ori procesual, urmărind sau acceptând vătămarea unui interes legitim. Exista grava neglijenta atunci când administratorul judiciar/lichidatorul judiciar nu îndeplinește sau îndeplinește defectuos o obligație legala si prin aceasta determina vătămarea unui interes legitim.

Noua lege creează însă un regim de protecție în favoarea practicianului în insolvență din perspectiva a două aspecte: calitatea sa de reprezentant al debitorului și modalitatea de exercitare a atribuțiilor în procedură. Astfel, prin dispozițiile art. 57 alin. (11) s-a stabilit o protecție a practicianului față de orice sancțiuni sau plată a unor sume de bani dacă acestea provin din fapte sau omisiuni imputabile debitorului.

La fel prin dispozițiile art. 182 alin (3) este reglementată protecția practicianului care acționează cu bună-credință în limitele atribuțiilor prevăzute de lege și ale informațiilor disponibile: „Administratorul judiciar/lichidatorul judiciar care acționează cu buna-credință, în limitele atribuțiilor prevăzute de lege și a informațiilor disponibile, nu poate fi tras la răspundere pentru actele procesuale efectuate ori pentru conținutul înscrisurilor întocmite în cadrul procedurii”.

Activitatea practicienilor în insolvență este reglementată prin Ordonanța de urgență nr. 86/2006 din 08/11/2006 privind organizarea activității practicienilor în insolvență. O.U.G. nr. 86/2006 reglementează răspunderea civilă a practicienilor în insolvență prin dispozițiile art. 41.

- (1) Practicienii în insolvență răspund, în desfășurarea activității lor, disciplinar, administrativ, civil sau penal, după caz.
- (2) Fiecare membru al UNPIR este obligat ca, în termen de 30 de zile de la admiterea în UNPIR, să se asigure profesional, prin subscrierea unei polițe de asigurare valabile, care să acopere eventualele prejudicii cauzate în îndeplinirea atribuțiilor sale. Riscul asigurat trebuie să reprezinte consecința activității practicianului în insolvență pe perioada exercitării calității sale.
- (3) Este interzis practicianului în insolvență, sub sancțiunea revocării din funcție și a reparării eventualelor prejudicii cauzate, să diminueze, în mod direct sau indirect, valoarea sumei asigurate prin contractul de asigurare.
- (4) Limita minima a valorii poliței de asigurare profesională este stabilită prin Regulament.
- (5) În cazul neîndeplinirii obligației prevăzute la alin. (2), membrului UNPIR i se va putea acorda, după caz, un termen de gratie de 30 de zile de către consiliul de conducere al filialei.
- (6) Nerespectarea obligației de asigurare de răspundere profesională în termenul prevăzut la alin. (2) sau (5) duce la suspendarea calității de membru al UNPIR pe o perioada de maximum 6 luni. Aceeași măsură se va lua și în cazul în care polițele de asigurare de răspundere profesională nu sunt reînnoite la data expirării lor.
- (7) Neîndeplinirea obligației de asigurare profesională până la expirarea sancțiunii suspendării, atrage radierea din Tabloul UNPIR. Măsura radierii va fi comunicata practicianului.

Dispozițiile art. 41 O.U.G. nr. 86/2006 coraborează cu dispozițiile art. 19 Legea nr. 85/2006:

1. Practicianul va fi desemnat pentru proces doar dacă va face dovada asigurării
2. Polița de asigurare trebuie să acopere eventualele prejudicii cauzate în îndeplinirea atribuțiilor,
3. Administratorului judiciar îi este interzis, sub sancțiunea revocării din funcție și a reparării eventualelor prejudicii cauzate, să diminueze, în mod direct sau indirect, valoarea sumei asigurate prin contractul de asigurare

Totuși, potrivit ordonanței, sunt exceptați de la subscrierea poliței practicienii care sunt acoperiți de o poliță sau de o garanție echivalentă într-un stat membru al Uniunii Europene, al Spațiului Economic European sau al Confederației Elvețiene.

Nerespectarea obligației de subscriere a poliței, a obligației de reînnoire a acesteia la expirarea sa, a obligației de plată a primei de asigurare, precum și reducerea sumei asigurate, în mod direct sau indirect, constituie abateri disciplinare, sancționate cu suspendarea calității de membru UNPIR pe o perioadă de maximum 6 luni, iar dacă nici până la expirarea perioadei de suspendare polița nu este subscrisă, reînnoită sau întregită, practicianul este exclus din Uniune și radiat din Tabloul UNPIR.

Reglementările stabilesc expres răspunderea practicianului în insolvență pentru prejudiciile cauzate prin acțiunile sale și se aplică corespunzător și lichidatorului.

Procedura de atragere a practicianului la răspundere civilă este prevăzută la norma art. 22 alin. (4) din Legea nr. 85/2006, “dacă prin fapta prevăzută la art. 22 alin. (3) administratorul judiciar a cauzat un prejudiciu, judecatorul sindic va putea, la cererea oricărei alte părți interesate, să îl oblige pe administratorul judiciar la acoperirea prejudiciului produs”.

Potrivit art. 22 alin (4) cererea de atragere la răspundere pentru repararea prejudiciului poate fi înaintată de orice parte participant în condițiile legii al procesului de insolvență și care va face dovada că prin acțiunile/inacțiunile ilegale ale administratorului i-au fost cauzate prejudicii de ordin material. Cererea se depune în cadrul procedurii de insolvență și este competent să judece cererea judecatorul sindic.

Potrivit art. 149 Legea nr. 85/2006, prevederile legii se completează, în măsura compatibilității lor, cu cele ale Codului de procedură civilă, Codului civil, Codului comercial și ale Regulamentului (CE) 1.346/2000 referitor la procedurile de insolvență, publicat în Jurnalul Oficial al Comunităților Europene nr. L 160 din 30 iunie 2000. Astfel că în lipsa unor reglementări specifice ce țin de răspunderea civilă a practicienilor în insolvență se recurge la dispozițiile de drept comun și cele comunitare care reglementează răspunderea civilă delictuală, dar în măsura în care acestea sunt compatibile cu dispozițiile legii menționate. De fapt, Regulamentul Consiliul UE și a Parlamentului UE se aplică în mod direct, chiar dacă acestea deviază de la prevederile naționale.

Potrivit art. 18. punctul 3 al Regulamentului (CE) 1.346/2000, în exercitarea atribuțiilor sale, lichidatorul este obligat să respecte legea statului membru pe al cărui teritoriu intenționează să acționeze, în special cu privire la procedurile de valorificare a bunurilor. Deci în toate situațiile de răspundere civilă a practicienilor în insolvență vor fi aplicate dispozițiile legii țării de deschidere a procedurii de insolvență.

2.4.2 Răspunderea civilă profesională a administratorilor din Federația Rusă.

În Federația Rusă procedura insolvabilității este reglementată de Legea federală privind procedura de insolvență (faliment) din 26.10.2002 nr. 127-FZ (În continuare Legea federală din 26.10.2002 nr. 127 - FZ).

Legea federală din 19.07.2002 N 195 – FZ, reglementează expres condițiile generale ale răspunderii administratorului în faliment în dispozițiile art. 20.4.

Potrivit art. 20.4 pct. 4, administratorul este obligat să recupereze debitorului, creditorilor și altor participanți la proces toate pagubele pricinuite în legătură cu neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a atribuțiilor în procedura de faliment, iar dovada prejudiciului va fi stabilită printr-o hotărâre definitivă a instanței de judecată, ar potrivit art. 20.4 pct. 5 condiții de răspundere patrimonială a administratorului în cazul procedurilor de faliment mai pot fi reglementate de standardele federale, de standardele și regulile activității profesionale ale administratorilor de faliment.

O condiție obligatorie pentru accesarea în profesia de administrator de faliment este prezentarea Poliței de asigurare de răspundere civilă (art. 20 pct. 3 introdus prin Legea federală din 30.12.2008 nr. 296-FL)

Legea federală din 26.10.2002 nr. 127 - FZ prevede două modalități de asigurarea a intereselor patrimoniale ale persoanelor implicate la procesul de insolvabilitate:

1. Încheierea contractului de asigurare de răspundere civilă
2. Fondul de compensare a Organizațiilor de Autoadministrare a administratorilor

- **Încheierea contractului de asigurare de răspundere civilă**

Condițiile de asigurare obligatorie de răspundere civilă sunt reglementate de art. 24.1 al legii și anume:

- 1) Încheierea contractului de asigurare de răspundere civilă
- 2) Contractul de asigurare de răspundere civilă a administratorului de faliment trebuie să fie încheiat cu o companie de asigurări acreditată de către autoritatea de autoadministrare a administratorilor pe o perioadă de cel puțin un an cu condiția reînnoirii.
- 3) Suma minimă asigurată constituie 3 milioane ruble.
- 4) În termen de 10 zile de la desemnarea în funcția de administrator al unei proceduri de faliment să se revadă contractul de asigurare de răspundere civilă în

funcție de valoarea contabilă a activelor debitorului conform ultimului bilanț, dar nu poate fi mai mică decât:

– 3 % din suma ce depășește valoarea de bilanț a activelor debitorului de peste 100 milioane ruble, dacă valoarea de bilanț al bunurilor valorează între 100 milioane ruble – 300 milioane ruble.

– 6 milioane ruble și 2 % din suma ce depășește valoarea de bilanț a activelor debitorului de peste 300 milioane ruble, dacă valoarea de bilanț a bunurilor valorează între 300 milioane lei – 1 miliard ruble.

– 20 milioane ruble și 1 % din suma ce depășește valoarea de bilanț a activelor debitorului de peste un miliard ruble, dacă valoarea de bilanț a activelor valorează mai mult de un miliard ruble.

5) Contractul de asigurare de răspundere civilă se încheie pe un termen nu mai mic de un an. La expirarea termenului contractului, acesta se prelungește pentru următorul termen, dacă administratorul nu a notificat asiguratorul despre refuzul de a prelungi contractul nu mai târziu de o lună până la data expirării contractului.

6) Obiectul asigurat al contractului de asigurare de răspundere civilă sunt interesele patrimoniale al administratorului de faliment, legate de obligația acestuia de a recupera prejudiciile participanților la procesul de faliment sau altor persoane în legătură cu neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a atribuțiilor sale.

Riscul asigurat prezintă eventualele prejudicii cauzate participanților la proces, stabilite printr-o hotărâre definitivă a instanței de judecată cu excepția:

- forța majoră
- cauzarea prejudiciului moral
- acțiuni ilicite sau omisiuni ale terților
- acțiunile ilicite sau inacțiunile administratorului de faliment nelegate de procesul de faliment

7) Valoarea prejudiciului asigurat urmează a fi stabilit de instanța de judecată, dar asiguratorul va acoperi prejudiciul doar la valoarea asigurată a contractului de răspundere civilă.

• **Fondul de compensare a Organizației de Autoadministrare a administratorilor.**

O altă modalitate de asigurare a riscurilor de răspundere civilă este reglementată de art. 25.1 al Legii și anume: Fondul de compensare a Organizației de Autoadministrare a administratorilor.

Scopul fondului – efectuarea plăților compensatorii în legătură cu prejudiciul suferit de persoanele care participă într-un caz de faliment ca urmare a neexecutării sau executării necorespunzătoare a obligațiilor de către administrator.

Fondul de compensare se creează pe lângă Organizația de Autoadministrare a administratorilor.

Fiecare administrator este obligat să fie membru al Fondului de compensare și să achite anual în acest fond o cotizație nu mai mică de 50000 ruble.

Pretențiile de compensare a prejudiciilor din fondul de compensare sunt satisfăcute numai în cazul cumulării următoarelor condiții:

- Prejudiciul n-a fost acoperit integral de către asigurator în baza contractului de asigurare de răspundere materială.
- Refuzul administratorului de faliment de a compensa prejudiciul, sau neîndeplinirea de către administrator a cerinței în termen de 30 zile lucrătoare de la data depunerii cererii.

Cererea de despăgubire va fi depusă la Organizația de Autoadministrare a administratorilor însoțită de următoarele acte.

- Decizia irevocabilă a instanței de judecată despre încasarea din contul administratorului a prejudiciului și valoarea prejudiciului.
- Documentele ce confirmă punerea în aplicare a Deciziei irevocabile la compania de asigurări.
- Documentele ce confirmă refuzul administratorului de a satisface cererea de compensare.

Răspunderea civilă profesională a administratorilor din Federația Rusă este reglementată și de Standardul federal „Cerințele Organizației de Autodeterminare a Administratorilor față de administratori pentru încheierea contractelor de răspundere civilă”.

Standardul a fost aprobat prin ordinul Ministerului Dezvoltării Economice a Federației Ruse nr. 102 din 12.03.2011 și cuprinde dispoziții speciale ce țin de obligația administratorilor de faliment de a încheia contracte de răspundere civilă, care să corespundă dispozițiilor prevăzute de Legea federală a insolvenței, clauzele standard ale contractului de răspundere civilă, precum și obligația administratorilor de a informa Organizația de Autoadministrare despre contractele de răspundere civilă încheiate.

Potrivit acestui standard administratorul de faliment trebuie să comunice Organizației de Autoadministrare al cărei membru este următoarea informație:

- Datele despre contractele de asigurare de răspundere civilă încheiate
- Sumele efectiv achitate în calitate de compensare a pagubelor.
- Valoarea plăților (primelor) de asigurare achitate de administrator companiilor de asigurare.
- Date despre schimbarea clauzelor contractelor de asigurare de răspundere civilă.
- Informații despre termenii de valabilitate a contractelor, cazurile de reziliere anticipată a contractelor, despre reziliere contractelor
- Alte date relevante ce țin de încheierea și executarea contractelor de asigurare de răspundere civilă.

2.4.3. Răspunderea civilă profesională a administratorilor din Germania

Activitatea persoanei care are dreptul să activeze în calitate de administrator de insolabilitate, calificările și capacitățile necesare pentru această activitate în Germania sunt reglementate Legea germană cu privire la insolabilitate din 5 octombrie 1994.

Astfel, în § 60 alin. (1) propoziția 1 din Legea germană cu privire la insolabilitate, se prevede că în caz de încălcare culpabilă a obligațiilor impuse de lege, administratorul este răspunzător pentru daunele pricinuite participanților la procesul de insolabilitate. El trebuie să acționeze cu prudență și cu bună-credință.

Totodată, Legea germană prevede răspunderea civilă a administratorului insolabilității și pentru pagubele pricinuite în rezultatul acțiunilor persoanelor angajate de el pentru exercitarea anumitor funcții, dar numai în cazul lipsei de supraveghere a acestora și pentru hotărâri de importanță primordială. Legea însă nu stabilește care sunt aceste hotărâri și în ce constă importanța lor primordială.

Potrivit §. 61 din Lege, administratorul răspunde pentru neexecutarea creanțelor creditorilor dacă se face dovadă că administratorul a înstrăinat masa debitoare în condiții dezavantajoase creditorilor. Regula nu se aplică dacă se face dovada că administratorul nu a avut posibilitatea să constate insuficiența masei debitoare la data apariției obligației.

Norma germană stabilește termenul de prescripție pentru înaintarea pretențiilor despre recuperarea prejudiciului și anume 3 ani de la data când persoana a aflat despre circumstanțe pe care se bazează obligația administratorului de a recupera prejudiciul dar nu mai mult de trei ani de la data încetării procedurii de insolabilitate sau intrării în vigoare a hotărârii de încetare a procedurii de insolabilitate, iar în cazul încălcării obligațiilor legate de distribuirea suplimentară (§. 203) sau de supravegherea îndeplinirii planului de redresare, termenul va începe să curgă, începând cu data distribuirii sau încetarea supravegherii.

2.4.4. Răspunderea civilă profesională a administratorilor din Ucraina

În Ucraina procedura insolabilității este reglementată de Legea cu privire la restabilirea solvabilității debitorului sau recunoașterea lui în stare de faliment din 19.01.2013.

Potrivit art. 97 al Legii, pot practica activitatea de administrator (lichidator), cetățenii Ucrainei, cu studii superioare juridice sau economice, experiența profesională de cel puțin 3 ani sau un an în funcție de conducere, au trecut un curs de instruire de 6 luni și au susținut examenul de calificare. Administratorii/lichidatorii au dreptul de a fi desemnați în proceduri de faliment după înregistrarea în Registrul Unic al administratorilor/lichidatorilor din Ucraina.

Legea prevede o modalitate de asigurare a intereselor patrimoniale ale persoanelor implicate la procesul de insolabilitate prin încheierea contractului de asigurare de răspundere civilă, care se încheie în termen de 3 zile de la înregistrarea în Registrul unic.

Polița de asigurare de răspundere civilă are ca scop asigurarea riscurilor pentru prejudiciile cauzate creditorilor sau activelor debitorului în legătură cu neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a obligațiilor prevăzute de lege. Plafonul minim al sumei asigurate anual trebuie să depășească 300 de salarii minime pe țară, stabilite la începutul anului de gestiune. Procedura și condițiile de asigurare de răspundere civilă este stabilită de Legea cu privire la asigurări.

Potrivit art. 111 al Legii, din contul sumei asigurate prin polița de asigurare se acoperă doar prejudiciile cauzate prin acțiunile sau omisiunile licite sau din imprudența administratorului. Prejudiciile cauzate în rezultatul acțiunilor ilicite, a acțiunilor sau inacțiunilor culpabile ale administratorului sunt recuperate de acesta în conformitate cu legislația civilă în materie de compensare a pagubelor.

2.4.5. Răspunderea civilă profesională a administratorilor din Canada

În Canada falimentul este reglementat de Legea federală despre faliment și insolvabilitate din 1985. Desfășurarea procedurii de faliment sau de insolvabilitate este controlată de inspectorul de faliment, care supraveghează administrarea tuturor averilor, iar acțiunile de valorificare și asigurare a integrității masei debitoare este pusă în seama administratorului (lichidatorului), care verifică legalitatea actelor juridice încheiate în privința bunurilor din masa debitoare și repartizarea surselor financiare, obținute de la valorificarea masei debitoare între creditori.

Activitatea de administrator este o activitate licențiată. Licența este eliberată de către inspectorul de faliment. Modul de eliberare a licenței pentru practicarea acestui gen de activitate este reglementată de art. § 5 pct. 13. din Lege.

O condiție specială, pentru acordarea licenței, prevăzută de Legea federală despre faliment și insolvabilitate din 1985 în § 5 (3) c), este oferirea unor garanții ce constau în sume de bani sau alte forme de garantare pentru asigurarea diminuării valorii activelor debitorului, primite în custodie, a eventualelor prejudicii cauzate masei debitoare în legătură cu neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a atribuțiilor prevăzute de lege și a riscurilor prejudicierii creditorilor. În dependență de valoarea activelor debitorului pentru fiecare caz de insolvabilitate, valoarea pecuniară a garanției va crește sau se va micșora. Inspectorul de faliment are competența de a face controale periodice pentru a determina dacă valoarea garanției oferite de administrator corespunde valorii activelor pe care le are în custodie pentru fiecare caz de insolvabilitate în așa fel încât să existe posibilitatea acoperirii integrale a pretențiilor celor prejudiciați.

La fel răspunderea patrimonială a administratorului este reglementată și de § 5 pct. 14.01 alin. (1) lit. c), potrivit căruia administratorul urmează să plătească „suma în active care a fost scăzută din cauza comportamentului său, ori altfel spus, administratorul va compensa diferența de cost a activelor care s-a creat prin culpa lui.

Legea federală despre faliment și insolvabilitate din 1985 prevede o procedură specială de descărcare a administratorului de obligațiile care țin de administrarea

masei debitoare. În cazul demisiei sau destituirii din funcție, administratorul va fi descărcat de obligații doar după un termen de trei luni de la transmiterea bunurilor și doar în cazul în care în acest termen nu au parvenit plângeri sau pretenții întemeiate din partea creditorilor, situație în care administratorul destituit va fi obligat la plata despăgubirilor.

CAPITOLUL III .

Dispoziții generale.

3.1. Concluzii

1) În unele state activitatea de administrator (lichidator) este licențiată. Condiția de primire a licenței este prezentarea contractului de asigurare de răspundere civilă sau o altă garanție reală (Canada) ce asigură riscurile prejudicierii creditorilor sau activelor debitorului.

2) În Federația Rusă și România activitatea administratorului depinde de calitatea obligatorie de membru al Uniunii practicienilor în insolvență. Condiție obligatorie de aderare la Uniune este prezentarea poliței de asigurare de răspundere civilă. Este totuși și aici o diferență, în Federația Rusă condiția este pusă până la obținerea calității de membru, iar în România i se acordă termen de 30 de zile după obținerea calității de membru pentru prezentare.

3) Legea nr. 161/18.07.2014 cu privire la administratorii autorizați pune accentul pe asocierea administratorilor într-o organizație profesională necomercială Uniunea Administratorilor Autorizați. Calitatea de membru al Uniunii este o condiție obligatorie pentru practicarea activității, iar pierderea calității de membru are ca efect încetarea activității administratorului. Legea nr. 161/18.07.2014 cu privire la administratorii autorizați nu stabilește expres obligația de a subscrie o poliță de asigurare de răspundere civilă ca condiție de aderare la UAA. Asigurarea de răspundere civilă este o condiție imperativă a art. 33, iar controlul respectării legii este pus în seama Ministerului Justiției.

3.2. Recomandări

1. Atragerea la răspundere civilă patrimonială a administratorilor autorizați.

Administratorii răspund material pentru prejudiciile cauzate creditorilor și debitorului în cadrul administrării procedurii, prin neîndeplinirea sau îndeplinirea cu întârziere a atribuțiilor legale sau stabilite de instanța de insolvență, din culpă sau cu rea-credință, potrivit art. 73 Legea insolvenței nr. 149/29.06.2012. Ținând cont de importanța acestei instituții și de impactul aplicării ei față de administratorii

autorizați, Legea nr. 149/29.06.2012 abordează răspunderea civilă a administratorului prin reglementări de ordin general (art. 73) la fel ca și Legii cu privire la administratorii autorizați (art. 33) insuficiente pentru pronunțarea unei soluții corecte și echitabile.

De fapt și de drept, este vorba de o răspundere delictuală a administratorului autorizat, pentru antrenarea căreia trebuie să fie îndeplinite condițiile răspunderii civile delictuale prevăzute de art. 1398 Cod civil al Republicii Moldova.

Pentru antrenarea răspunderii materiale este necesar să se constate producerea unui prejudiciu. În cadrul procedurilor de insolvență acesta se produce, de regulă, în averea debitorului, care poate consta în nerealizarea unor venituri sau în înregistrarea unor costuri sau cheltuieli suplimentare și, implicit, în averea creditorilor, care își pot vedea diminuate creanțele, a asociaților/acționarilor/membrilor debitorului ale căror drepturi la o valoare reziduală ultimei distribuiri sunt reduse, dar prejudiciul se poate produce și în averea unor terți care n-au fost avertizați asupra situației debitorului, pe care administratorul îl reprezintă în raporturile juridice pe care le încheie în această calitate.

Antrenarea răspunderii materiale va fi posibilă doar în prezenta faptei prejudiciabile, care constă în neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare de către administratorul judiciar a atribuțiilor prevăzute de lege sau stabilite de adunarea creditorilor și/sau de comitetul creditorilor.

Exemple de fapte care pot prejudicia averea debitorului și implicit a creditorilor și a asociaților/acționarilor/membrilor debitorului:

- întârzierea unei vânzări din motive imputabile practicianului în insolvență, diminuându-se ulterior venitul obținut din vânzarea cu întârziere;
- neluarea măsurilor de pază și conservare a bunurilor din averea debitorului, care are ca efect furturi, lipsuri, distrugerii, deprecieri ale acestora;
- valorificarea bunurilor în mod necorespunzător, cu încălcarea dispozițiilor legale, a condițiilor aprobate de creditori sau cu neglijarea unor oferte;
- neluarea măsurilor de reducere a cheltuielilor de personal sau a cheltuielilor materiale;
- neplasarea disponibilităților banești în depozite, având ca efect pierderea din valoare sau neobținerea efectului de maximizare a averii;
- nedenunțarea și continuarea contractelor păgubitoare pentru averea debitorului;
- neintroducerea în termen a cererilor de recuperare a creanțelor, ceea ce duce la prescripția drepturilor debitorului;
- neluarea măsurilor corespunzătoare pentru aducerea bunurilor în averea debitorului, deși s-au anulat acte frauduloase;
- Prejudiciul în averea unor terți poate consta în prejudiciul adus acestora prin nerespectarea obligației de efectuare a publicității stării de insolvență a debitorului conform art. 35, încât terțul, contractând cu debitorul fără a

cunoaște situația acestuia, a suferit pierderi din executarea necorespunzătoare a contractului sau din faptul efectuării plăților conform dispozițiilor specifice insolvenței.

În toate cazurile, fiind vorba de o răspundere delictuală, culpa (cu sau fără prevedere) sau reaua-credință (intenția directă sau indirectă) a administratorului autorizat trebuie dovedită. De asemenea, trebuie dovedit raportul de cauzalitate între fapta ilicită și prejudiciu.

Potrivit dispozițiilor art. 73 alin. (1) din Legea insolvenței, atragerea la răspundere a administratorului autorizat poate fi cerută de toți participanții la procesul de insolvență pentru prejudiciul cauzat prin încălcarea obligațiilor ce îi revin prin lege, de aceea prin parte interesată ar trebui să înțelegem atât participanții la procedura insolvenței – debitorul, orice creditor, adunarea creditorilor, comitetul creditorilor, asociații/acționarii/ membrii debitorului, cât și terții străini de procedura care au fost păgubiti.

Deși actele normative nu stabilesc expres, dar dat modului de reglementare a instituției, reiese totuși că cererea persoanei interesate, obiectul căreia este despăgubirea pentru prejudiciul cauzat de administratorul autorizat, are caracterul unei acțiuni în răspundere civilă delictuală. De aceea, considerăm că soluționarea acesteia urmează să se facă în condițiile art. 5 ale Legii insolvenței.

Se are în vedere că aceste litigii nu trebuie să se judece în afara procesului de insolvență pentru care administratorul autorizat este/sau a fost desemnat, dar este rezonabil să fie judecate de același complet (judecător) al instanței de insolvență, care are în procedură dosarul de insolvență respectiv, dar totuși, fiecare cerere trebuie să se judece în mod separat în procedură contencioasă, în conformitate cu prevederile art.5 alin.(2), 6 alin.(2) din Legea insolvenței, ca litigii ce țin de masa debitoare, cu adoptarea hotărârilor, care pot fi atacate cu recurs în ordinea stabilită de dispozițiile art. 8 Legea insolvenței.

De menționat și faptul că, apelându-se la această procedură de stabilire a despăgubirii, se instituie o egalitate de tratament juridic în ceea ce privește căile de atac, atât persoanei interesate careia i s-a respins cererea, cât și administratorului, în sarcina căruia s-a antrenat răspunderea, acordându-i dreptul să formuleze recurs împotriva soluției instanței.

Din aceste considerente **de lege ferendă** se impune revizuirea modului de reglementare a instituției răspunderii civile a administratorilor autorizați sub aspectul procedurii de antrenare a răspunderii pe calea unei acțiuni în răspundere civilă delictuală, exercitată distinct în cadrul procedurii de insolvență, de competența instanței de insolvență, cu posibilitatea exercitării recursului împotriva soluției pronunțate, de către oricare dintre părțile care au participat la judecata acțiunii, și deci introducerea modificărilor corespunzătoare în dispozițiile legii insolvenței.

2. Contractul de asigurare de răspundere civilă profesională a administratorilor autorizați.

În multe din practicile studiate, în care asigurările au o tradiție și un nivel de dezvoltare remarcabil, asigurarea de răspundere profesională a practicienilor în insolvență este obligatorie, conform legii și practicilor locale, ca o condiție pentru a practica meseria sau profesia respectivă. La noi, instituția asigurării de răspundere civilă profesională a administratorilor autorizați, ca o condiție obligatorie pentru exercitarea funcției, a fost reintrodusă prin Legea cu privire la administratorii autorizați, potrivit căreia, administratorul este obligat să dispună, în condițiile legii, de un contract de asigurare de răspundere civilă profesională în vigoare, fără franșiză, și să prezinte la Ministerul Justiției copia de pe contractul respectiv și actele ce confirmă achitarea primelor anuale sau lunare, după caz.

În legislația națională, cadrul juridic privind activitatea în domeniul asigurării de răspundere civilă și a relațiilor dintre asigurători, asigurați și terțe persoane este Legea nr. 407/21.12.2006 cu privire la asigurări, dar legea nu include reglementări specifice răspunderii civile profesionale. În lipsa acestor reglementări contractul de asigurare de răspundere civilă profesională a administratorilor autorizați, urmează să corespundă exigentelor Legii cu privire la asigurări și să conțină următoarele elemente principale: interesul asigurării, obiectul și riscul asigurării, suma asigurată și prima de asigurare, paguba și despăgubirea de asigurare.

Ținând cont însă de specificul activității administratorilor autorizați și de caracterul sporit al riscurilor de prejudiciere a participanților la procesul de insolvență prin natura preponderent patrimonială a obligațiilor profesionale a acestora, în contractul de asigurare de răspundere profesională a administratorilor autorizați trebuie introduce clauze specifice acestui gen de activitate. Obiectul asigurat al contractului de asigurare de răspundere civilă sunt interesele patrimoniale al administratorului autorizat, legate de obligația acestuia de a recupera prejudiciile participanților la proces sau altor persoane în legătură cu neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a atribuțiilor sale, deci contractul trebuie să conțină obligatoriu condițiile de acoperire a daunelor materiale din culpa administratorului autorizat și cele din culpa persoanelor angajate de acesta în vederea îndeplinirii atribuțiilor cu aprobarea adunării și/sau comitetului creditorilor.

La fel în contractul de asigurare de răspundere profesională trebuie să fie determinate expres cazurile ce sunt acoperite de contractul de asigurare de răspundere civilă profesională pentru care administratorii autorizați pot fi asigurați (riscul asigurat), cum ar fi:

- despăgubirile și daunele apărute ca urmare a întârzierii unei vânzări din motive neimputabile practicianului în insolvență, diminuându-se ulterior venitul obținut din vânzarea cu întârziere;

- despăgubirile și daunele apărute ca urmare a furturilor, distrugerii sau deteriorării unor bunuri din averea debitorului, în cazul în care de către administrator au fost luate toate măsurile de pază și conservare a bunurilor din averea debitorului;
- despăgubirile și daunele apărute ca urmare a neexecutării cerințelor administratorului/lichidatorului sau a impedimentelor puse lor prin neasigurarea accesului în încăperile de producție, în depozite, în locurile de păstrare a bunurilor, în spațiile comerciale și în spațiile cu o altă destinație, prin neprezentarea de explicații, date, informații și de documente, precum și prin alte acțiuni sau inacțiuni ale persoanelor debitorului sau a altor terți
- cheltuielile făcute de asigurat în procesul civil (cheltuieli de judecată strict necesare pentru buna desfășurare a justiției și încuviințate de instanță);

Riscul asigurat prezintă eventualele prejudicii cauzate participanților la proces, care urmează a fi stabilite printr-o hotărâre definitivă a instanței de judecată cu excepția forței majore, cauzarea prejudiciului moral, acțiuni ilicite sau omisiuni ale terților, acțiunile ilicite sau inacțiunile administratorului de faliment nelegate de procesul de faliment. Cit privește stabilirea întinderii prejudiciului printr-o hotărâre definitivă a instanței de judecată, pentru a nu mă repeta, mențin valabile propunerile din punctul unu atragerea la răspundere civilă patrimonială a administratorilor autorizați.

În concluzie, sub aspectul celor invocate, **de lege ferendă** se impune stabilirea cadrului normativ al asigurării de răspundere civilă profesională a administratorilor autorizați.

3. Fondul de Compensare a Uniunii Administratorilor Autorizați

Legea cu privire la administratorii autorizați pune accentul pe asocierea administratorilor într-o organizație profesională necomercială Uniunea Administratorilor Autorizați, stabilind expres atribuțiile și reperetele activității Uniunii, Calitatea de membru al Uniunii este o condiție obligatorie pentru practicarea activității, iar pierderea calității de membru are ca efect încetarea activității administratorului. În același timp Legea obligă administratorii autorizați să asigure eventualele riscuri de răspundere civilă prin subscrierea unei polițe de asigurare de răspundere de civilă, iar dreptul de a stabili plafonul valoric al evenimentului asigurat este transmis Uniunii.

În cadrul procedurilor de insolvabilitate este posibil ca suma solicitată de păgubiți să exceda plafonului valoric al evenimentului asigurat situație în care este posibil să survină răspunderea personală a administratorului.

Întrucât calitatea de membru al Uniunii este o condiție obligatorie pentru practicarea activității, iar pierderea calității de membru are ca efect încetarea

activității administratorului **de lege ferendă** se impune de introdus modificări în Legea cu privire la administratorii autorizați și anume crearea obligatorie pe lângă Uniune a Fondului de Compensare a Uniunii Administratorilor Autorizați, o modalitate alternativă de asigurarea a riscurilor de răspundere civilă, care va avea ca scop efectuarea plăților compensatorii în legătură cu prejudiciul suferit de persoanele care participă într-un caz de faliment ca urmare a neexecutării sau executării necorespunzătoare a obligațiilor de către administrator și descărcarea de obligația despăgubirii a administratorilor autorizați.

3.3. Izvoare utilizate

- Legea insolvabilității nr. 149 din 29.06.2012. *Monitorul Oficial nr. 193-197/663 din 14.09.2012.*
- Legea cu privire la faliment nr. 851 din 03.01.1992. *Monitor nr. 1/10 din 30.01.1992*
- Legea cu privire la faliment nr. 786 din 26.03.1996. *Monitorul Oficial nr. 58/583 din 05.09.1996*
- Legea insolvabilității nr. 632-XV din 14.11.2001. *Monitorul Oficial nr. 139-140/1082 din 15.11.2001.*
- Legea cu privire la administratorii autorizați nr. 161/18.07.2014, *Monitorul Oficial nr.293-296/605 din 03.10.2014*
- Legea nr. 1086 din 23.06.2003 „Cu privire la expertiza judiciară, constatările tehnico-științifice și medico-legale”. *Monitorul Oficial nr. 25-27/107 din 10.02.2006.*
- Legea nr.1260 din 19.07.2002 cu privire la avocatură. *Monitorul Oficial nr.126-127/1001 din 12.09.2002*
- Legea nr.1453 din 08.11.2002 cu privire la notariat. *Monitorul Oficial nr. 154-157/1209 din 21.11.2002.*
- Legea nr.134 din 14.06.2004 cu privire la mediere *Monitorul Oficial nr.188-191/730 din 07.12.2007.*
- Legea nr.113 din 17.06.2010 cu privire la executorii judecătorești. *Monitorul Oficial nr.126-128/406 din 23.07.2010.*
- Legea cu privire la asigurări. nr. 407-XVI din 21.12.2006, *Monitorul Oficial nr. 47-49/213 din 06.04.2007*
- Lege privind autorizarea și plata interpreților și traducătorilor antrenați de Consiliul Superior al Magistraturii, de Ministerul Justiției, de organele procuraturii, organele de urmărire penală, instanțele judecătorești, de notari, avocați și de executorii judecătorești. nr. 264-XVI din 11.12.2008, *Monitorul Oficial nr.57-58/159 din 20.03.2009.*

- Legea privind aprobarea Strategiei de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011-2016, nr. 231 din 25.11.2011 *Monitorul Oficial nr.1-6/6 din 06.01.2012.*
- Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, *Monitorul Oficial al României Partea I nr. 466 din 25.06.2014*
- Legea nr. 85/2006 din 5.04.2006 privind procedura insolvenței, *Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 359 din 21.06. 2010.*
- Ordonanța de urgență nr. 86/2006 din 08/11/2006 privind organizarea activității practicienilor în insolvență, *Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 944 din 22.11.2006*
- Legea federală privind procedura de insolvență (faliment) din 26.10.2002 nr. 127-FL din Rusia.
- Standardul federal „Cerințele Organizației de Autodeterminare a Administratorilor față de administratori pentru încheierea contractelor de răspundere civilă”, aprobat prin Ordinul Ministerului Dezvoltării și Economiei FR nr. 102 din 12.03.2011.
- Legea germană cu privire la insolvabilitate din 5 octombrie 1994.
- Legea model a UNCITRAL privind insolvabilitatea internațională, adoptată prin Rezoluția 52/158 din 15 decembrie 1997 a Adunării Generale a ONU.
- Regulamentul Consiliului Europei nr. 1346/2000 privind procedurile de insolvabilitate.
- Legea cu privire la restabilirea solvabilității debitorului sau recunoașterea lui în stare de faliment din nr. 31 din 1992 din Ucraina.
- Legea federală despre faliment și insolvabilitate din 1985 din Canada.
- Insolvență în reglementarea Legii nr. 85/2006, Dr. Nicoleta Țândăreanu Universul juridic. București 2012.
- Procedura insolvenței. Aurica Avram, Editura Tamangiu 2008.
- Procedura insolvenței. Practică judiciară 2006-2009 Mona-Maria Pivniceru, Claudia- Antonela Susanu, Mihai Susanu, Editura Tamangiu 2009.
- Ordinul Ministerului Dezvoltării Economice a Federației Ruse nr. 102 din 12.03.2011.
- Drept civil. Teoria generală a obligațiilor. Tratat. Liviu Pop. Editura „Fundatia Chemarea. Iași 1994.
- Tratat practic de insolvență. Institutul Național pentru Pregătirea Practicienilor în Insolvență. Editura Hamangiu, 2014.